

چه مکی کوردبوون و ئیرادهی بیدهنگردنی روناکبیر

جهمال پیره

بوون وهك تیرمیکی فهلسه فییانه بو ئیمه ئامانج و بو هندی كه سیش وه سیله یه كه بو رووانین له داهاتوو، مه به ستم له م پۆلینكردنه دا نیشان دانئیکي خیراییانه ی نه و جیاوازییه گه وره یه یه كه له نیوانی ئیمه ی کورد و گهلانی تری دنیا دا به دی ده کریت، هه لبه ته لییره دا نه وه نده ی مه به ستم تیکشکاندن ی نه و فهزا زاله ی نیو ئیستای کایه ی رۆشنیری ی کوردییه نه وه نده مه به ستم په رژان نییه بو لایه نه تیورییه كه، چونكه بیگومانم له وه ی كه حاله تی بیرکردنه وه و شیوانی به رهنگار بوونه وه ی واقع و په رته وازه یی گوتاری کولتوری کوردی حالی حازر له نیو بوته ی قهیرانیکی بهرچاودا خو ی ده بینیته وه، به م پییه ش بیته بو درچون له و قهیرانه به ته نها به ئیشکردن له سه ر روکاره تیورییه كه یه وه ناکری نه گه ر نه به ستریته وه به واقع، دیاره مه به سستی سه ره کیی من لییره دا هه رگیز ساردکردنه وه ی هه لویستی رابردوی گوتاری رۆشنیری نییه به قه د نه وه ی مه به ستمه نه و گوتاره رۆشنیرییه ی كه له ئارادایه ئاراسته ی کارکردنه کی تیرو پته وتر بکری، نه گه ر له دابه شبوونی حیزییانه ی روناکبیرانی کورده وه ده سته پیبکه ین كه لینیکی گه وره ی په یوه ندی رۆشنبیرانه به دی ده که ین، حاله ته که گه یشتوته نه و ئاسته ی كه له گه ل نزیکبوونه وه ی سه رکرده یه تی سیاسی کوریدا هه ست به له یه کتر دوورکه و تنه وه یه کی گه وره تر له جاران ده کری، زور له وانه ی كه هه لگری ناسنامه ی رۆشنبیرین و به شیوه یه كه له شیوه کان له مه دانه که دا ئاکتیفن له م دوو ساله ی دواایدا له په نای هه ر مه به سته یی شه خسی دیاریکراوه وه بیته، زه رپه یه كه ئاماده یی به یه که وه ژیان و قه بو لکردنی به رامبه ریان تییدا نه ماوه، له کاتیکدا که نه گه ر نه وان گوپراهیل و پابه ندیش بن بو سه رکرده یه تی سیاسی حیزبه کانیا ن خو ده بوو خو یان ده سته پیشخه ر بن له م پرۆسه یه دا که به کردار خواستی نه ته وه یی و نیشتمانیه، له راستیدا نه م هه لویسته له بیرکردنی نه و رۆله ی رۆشنیری کورده که ده بی له پیشی هه موو که سیکه وه کار بو ئاماده کردنی پارتی و یه کیته ی و سه رجه م حیزبه کانی تر بکات بو به یه که وه ژیان، هه لبه ت نه م مه سه له یه روونکردنه وه ی زیاتری پیویسته به لام له و سۆنگه یه ی که گویا هه ل و مه رجیکی ناله بارو ناسک و هه ستیار له ئارادایه منیش نامه یی و اقوول بچمه نیو مه سه له که، به لام هه رگیز له گه ل نه وه دانیم تا سه ر بیده نگه هه ل بژیرم، نه مه له لایه که، له لایه کی تره وه زوربه ی کات به ئاشکرا ئیراده یه کی گه وره ی بیده نگبوون به دیده که ین وه ختی له پال چه مکی کوردبوونه وه ده نگیکی گه وره له سه ره وه را داوای بیده نگیت لیده کات، بیده نگبه دوخی نه ته وه یی کورد له م کاته دا هه ستیاره! بیده نگبه نه بادا که لین بکه ویته نبو ریزی لایه نه سیاسییه کان، که زور

ئاشكرايه له پال ئه م بېدهنگردنه دا كۆمه لېك كه م وكورې كه شايانى له سهر وهستان
په رده پوښده كړې، هه ميشه قسه كردن له سهر كه م وكورې بو ساتيكي ناديار دوا ده خړې،
مه سه له كه ش به و شيويه نيبه كه گرهنه ريفورم و چاكسازي هه بې، گرهنه نتي ئاينده يه كي
ئاسوده هه بې، بگره جگه له شاردنه وهى كۆمه لېك لاري هيجى تر نيبه، ليرهدا بو ئه وهى
وردبينا نه تر مامه له له گه ل ئه و واقيعه دا بكه ين پيوستيمان به له خو بو ردو وي و جورئه تيكي
يا خييانه هه يه، ئه وهى كه ناكړې له مه و دوا جيبه جيبكړې ته سلېمبوونه به و ئيراده يه ي بېدهنگي
به دواى خويدا دېنى، گرنه ئه وه يه فه زايه ك بيته ئاراهه كه تيايدا بتوانين هه م ديا لوكيكي
به رده وام له نيوان ده سه لات و روناكبيردا بېنيته وجود هه ميش ياسايه ك ته به نى بكړې ژيان و
به رژه وه ندييه كاني كه سى ره خنه گر بپاريزيت، كه واته مه نتيق له كو يو وهى يه كدهنگنه بوون و
دوور كه و تنه وه له يه كتر دايه؟ ئايا تا سهر وا به بېدهنگي چ ميژوو يكمان بو تو مار ده كات؟ كييه
دواتر دېته به رده م دادگاي نه وهى داهاتوو؟ گهر ئيمه مانان نه بين، گهر ئيمه له م ئان و ساته
ناسكه دا نه بين به كاراكتهرى سهره كي گوړان، ئاخو ده بې كى بى رزگارمان بكات؟

پروام وايه كه له مه و دوا چيديكه روناكبيرى كورد له به رده م ده سه لاتدا بېدهنگبوونى رابردو وي
دووباره نه كاته وه، به ته نها ئه و كه سانه بېدهنگه بن كه هه لگري په يامى روناكبيرى نين، ئه وان هه
كه پيوه رى روناكبيرى خو يان به ته نها له ناو ئه م حيزب يا ئه و ريخراودا ده بيننه وه كه له ناويدا
كارده كهن و بزيوى خو يانى له سهره، مه رج نيبه تو كه هه وادارو لايهنگري لايه نيك بوويت
چاوپوشى له نوقسانى لايه نه كه ت بكه يت، ئه مه له كاتيكداه كړې كه دوگما به رو كي گرتبيت، كه
ده سه لاتيك هه لگري به ها ئه خلاقويه كاني مروقه نه بيت و كاري بو نه كات يا خود سستبى له
ههنگاه كاني، به بيگومان ده بى به ئاگا به يني رته وه، ئه مه نه ك ديدگا و پرو سه يه كي نيگه تيقانه ي
ئه پستراكت نيبه به لكو كارنامه يه كه له دواى خويدا جه مسهرى پوزه تيقبوون له خو وه ده گري، تا
ژيان ئيدامه ي خو ي هه بيت ره خنه ش كائينيكي زيندو و ده بيت، ژيانى بى ره خنه مردنيكي تره له
شيوه و ماسكيكي ترده، ره خنه له په يوه ندى نيوان دوو كه سه وه ده سته پيداه كات تا ده گاته
دامه زراوه ي ئيدارى و سياسى ده ولته و كايه كاني ترى ژيانى مروقه، هه ر كاتيك ده زگا و
دامه زراويه ك له كۆمه ل داپرا وله ده ره وهى ژيانى تا كه كه س و ها ولا تياندا خو ي بينيه وه ده بى
سهره نشت بكړې، كه ده سه لاتدار خه ونى گوړان و هاندانى كۆمه لى نه بيت ده بى چى ليچاوه پروان
بكړې؟! ئه مه ئه و هاوكيشه سه قه ته مان بو دېنيته ئاراهه كه رهنگه چاره نوسمان به ره و ئاسويه كي
ويل و ناديار به رى، له راستيدا قسه كردن له سهر ئيشكالياتى ده سه لات و روناكبير قسه كردنه
له سهر ته وه ريك كه زور هه لده گريت، هه لبه ته هيجمان ئه وه نين تا به ئاسانى له م ته له زگه يه ده رباز
بين، "نيتشه" خواست و ئيراده ي ده سه لات له هه موو شوينيكداه بېنيت كه زينده گى تيا له ئارادا

بی، که وایه ئیرادهی دسه لآت نهک هه رخواست و ویستیکی سه رزارهکی و بهرچاوه بگره خواستیکی گهردوونیه، بوچی دهبی لیی بیدهنگین؟! دسه لآت هه موو دسه لآتیک له گهل خویدا نه گهریکی توقینه ری لایه، مهنتیق نییه بیدهنگی، چ خهفتهیکی لینه پراوانیه گه نه توانین دهنگمان، رهنگمان له دسه لآتدا بسله مینینه وه!! کوا جورئهت و تیگه یشتنی راست و دروستانهی ئیمه بو دسه لآت؟ ئایا هه ر نویسی چهند دیریک بهسه بو ئه وهی له ئیستادا مافی هه موو لایهک بهیه کساننی دابه شیکریت؟ بیگومان دوژمنترین بهر بهستی ئازادی بیدهنگییه، هه لبهت له نیو روناکبیرانیشدا دهستهی جیاجیا هه ن و به شیوازی جیاجیا مامه له له گهل ئه م واقعهدا دهکهن، وهک که بهختیار عه لی ده لی روناکبیران له ئیستادا بوون به سی دهسته، هه یه تا ئه وپه ری ملکه چی ئیعلانی دسه بهرداری رهخنه ی کردووه بیگومان مه بهستی ماددی و شه خسی خوئی رهچا و کرده وه و بهردهوام بهرگری له سیاست و بهرنامه ریژی دسه لآت دهکا بگره به شداریشه له دارشتنی دسه لآت هه شه له نیوان بیدهنگی و رهخنه دا خوئی ده بینیتته وه به شیوه یهک که دنیا بسوتیت هه قی نییه به سه ریوه، هه شیانه له بنه ره ته وه به گیان و هه ستیکی رهخنه ییانه وه پهروه رده کراوه، رهنگه نه گه ر دهستی بگریت بتوانی فهزایه کی پر له رهخنه ی بونیاتنه رانه بینیتته ئاراوه، هه ر ئه وانیش دوا جار ده بن به سه رسه ختترین ئه و که سانه ی که دسه لآت له نزیکه وه لیی ده ترسی، ئه وهی که دهبی هه موومان بیزانین و له بیرمان نه چی ئه وه یه که دسه لآت به ردهوام کائینیکه مه حاله شایانی ستایش بیته و له به رامبه ریشدا دهبی به ردهوام تیربارانی رهخنه ییانه بگریت، له م لوژیکه وه نه بی نه ده توانین خویندنه وه یه کی راست و دروست بدینه ژیان و په یوه ندی روناکبیرو دسه لآت نه بو شمانده کری (خود)ی راسته قینه ی مرو ف بنا سینه وه، به وهی که له نیو ئاراسته ی ژیانی ساده ی خویدا بگوزهری، راستییه که ی بیبوونی دیالوگی نیوان حیزب و دهزگا مه دهنی و روناکبیری و چین و تویره کانی تری کو مه ل، ناتوانری ئاینده یه کی ئاسوده ی سیاسی ئابوری کو مه لایه تی بیته وجود، بیئه نجامدانی ته وهرو سیمینارو کو ری جیاجیای فیکری و مه نه جی و پیادکردنیان له گهل واقعهدا ناتوانین به راست و دروستی هه نگاو بنیین.

jamalpira@yahoo.com